

Cauza C-182/24**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

5 martie 2024

Instanța de trimitere:

Tribunal judiciaire de Paris (Tribunalul Judiciar din Paris, Franța)

Data deciziei de trimitere:

8 februarie 2024

Reclamanți:

RB și alții, în calitate de succesori în drepturi ai lui Claude Chabrol

RZ și alții, în calitate de succesori în drepturi ai lui Paul Gégauff

Pârâți:

Societatea Brinter Company Ltd.

Societatea Artedis

BS

MW

Société des auteurs et compositeurs dramatiques (SACD)

Société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (SACEM)

și alții

1. Obiectul și datele litigiului:

- 1 Claude Chabrol a realizat între anii 1967 și 1974 în jur de zece filme, dintre care cinci în colaborare cu Paul Gégauff, autor al dialogului, al scenariului sau al adaptării.

- 2 Prin convențiile din 8 iunie 1990, drepturile de exploatare a acestor filme au fost cedate societății Brinter Company Ltd. reprezentată de BS, care, la rândul său, a cedat drepturile de exploatare a unei părți din filme unor terți.
- 3 Aceste convenții, încheiate inițial „pe o durată de 30 de ani”, ar fi încă în vigoare pentru 11 filme.
- 4 La 11 iulie 2019, moștenitorii lui Claude Chabrol și ai lui Paul Gégauff au introdus împotriva societății Brinter Company Ltd, în special, o acțiune în contrafacerea drepturilor de autor privind 14 filme realizate de Claude Chabrol, dintre care 5 îl au pe Paul Gégauff drept coautor.
- 5 Reclamanții denunță, în esență, lipsa sau mediocritatea exploatării filmelor în trecut, susțin că anumite contracte au încetat prin expirarea termenului, că celelalte sunt reziliate pentru neexecutare sau executare necorespunzătoare și solicită despăgubiri pentru încălcarea contractelor, pentru contrafacere și pentru atingerea adusă dreptului lor moral la integritatea operelor din cauza condițiilor necorespunzătoare de conservare și de restaurare a negativelor și a suporturilor filmelor.
- 6 Pârâții au invocat o cauză de inadmisibilitate întemeiată pe neintroducerea în cauză a 19 coautori ai filmelor în litigiu.
- 7 Prin acte separate din 5 mai și din 12 iunie 2020, reclamanții au solicitat să fie introduse în cauză anumite persoane fizice în calitatea lor de succesori în drepturi ai coautorilor decedați, precum și „succesiunea Charlotte Armstrong”, „succesiunea Daniel Boulanger”, „succesiunea Nicholas Blake”, „succesiunea Edward Atiyah”, „succesiunea Ellery Queen”, „succesiunea Richard Neely”, „succesiunea Patricia Highsmith” și „succesiunea Claude Brulé”.
- 8 De asemenea, aceștia au acționat în justiție société des auteurs et compositeurs dramatiques (Societatea Autorilor și Compozitorilor Dramatici, denumită pe scurt „SACD”), în calitate de reprezentant al diferiților coautori, precum și société des auteurs compositeurs et éditeurs de musique (Societatea Autorilor, Compozitorilor și Editorilor de Muzică, denumită pe scurt „SACEM”).

2. Cadrul juridic:

Dreptul Uniunii

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- 9 Articolul 17 prevede:
 „Dreptul de proprietate
 (1) [...]

(2) Proprietatea intelectuală este protejată”.

10 Articolul 47 prevede:

„Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil

Orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de prezentul articol.

Orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată. [...]”

Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională

11 Considerentul (9) are următorul cuprins:

„Orice armonizare a dreptului de autor și a drepturilor conexe trebuie să aibă la bază un nivel ridicat de protecție, deoarece aceste drepturi sunt esențiale pentru creația intelectuală. Protecția lor contribuie la menținerea și dezvoltarea creativității în interesul autorilor, artiștilor interpreți sau executanți, producătorilor, consumatorilor, culturii, industriei și publicului larg. În consecință, proprietatea intelectuală a fost recunoscută ca parte integrantă a proprietății”.

12 Articolul 2 prevede:

„Dreptul de reproducere

Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, prin orice mijloace și în orice formă, în totalitate sau în parte:

[...]

(d) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, cu privire la originalul și copiile filmelor lor; [...]”

13 Articolul 3 prevede:

„Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate

(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu,

inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

(2) Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:

...

(c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor; ...”

14 Articolul 4 prevede:

„Dreptul de distribuire

(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acestuia.

(2) Dreptul de distribuire a originalului sau a copiilor operei nu se epuizează în cadrul Comunității, exceptând cazul în care prima vânzare sau primul altfel de transfer al proprietății asupra obiectului în cauză în cadrul Comunității se face de către titularul dreptului sau cu acordul acestuia”.

15 Articolul 8 prevede:

„Sanțiuni și căi de atac

(1) Statele membre prevăd sancțiuni și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor și obligațiilor prevăzute prin prezenta directivă și adoptă toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile astfel stabilite sunt eficiente, proporționate și disuasive.

(2) Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a permite titularilor de drepturi ale căror interese sunt afectate de o activitate de contrafacere săvârșită pe teritoriul său să intenteze o acțiune prin care să solicite daune-interese și/sau pronunțarea unei ordonanțe președințiale, precum și, dacă este cazul, confiscarea materialelor contrafăcute, precum și a dispozitivelor, produselor sau componentelor menționate la articolul 6 alineatul (2).

(3) Statele membre trebuie să asigure că titularii de drepturi pot solicita ca o ordonanță președințială să fie pronunțată împotriva intermediarilor ale căror servicii sunt folosite de către terți pentru a contraface dreptul de autor sau un drept conex”.

Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

16 Articolul 2 prevede:

„Domeniu de aplicare

(1) Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală, prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.

...”

17 Articolul 3 prevede:

„Obligație generală

(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare, ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive”.

Directiva 2006/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind dreptul de închiriere și de împrumut și anumite drepturi conexe dreptului de autor în domeniul proprietății intelectuale

Directiva 2006/116/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 decembrie 2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe

18 Articolul 1 prevede:

„Durata drepturilor de autor

(1) Dreptul de autor asupra unei opere literare sau artistice, în sensul articolului 2 din Convenția de la Berna, se aplică pe întreaga durată de viață a autorului și 70 de ani după decesul său, indiferent de data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului. [...]”

19 Articolul 2 prevede:

„Opere cinematografice sau audiovizuale

(1) Este considerat ca autor sau unul dintre autori realizatorul principal al unei opere cinematografice sau audiovizuale. Statele membre sunt libere să desemneze și alți coautori.

(2) Durata de protecție a unei opere cinematografice sau audiovizuale încetează după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre următoarele persoane, indiferent dacă acestea au fost sau nu desemnate drept coautori: realizatorul principal, autorul scenariului, autorul dialogului și compozitorul muzicii create special pentru a fi utilizată în opera cinematografică sau audiovizuală”.

20 Articolul 9 prevede:

„Drepturi morale

Prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor din statele membre care reglementează drepturile morale”.

Dreptul francez

Code de la propriété intellectuelle (Codul proprietății intelectuale)

21 Articolul L. 111-1 prevede:

„autorul unei opere de creație intelectuală deține asupra operei, prin simplul fapt al creării acesteia, un drept de proprietate necorporală, exclusiv și opozabil *erga omnes*. Acest drept cuprinde atribute de ordin intelectual și moral, precum și atribute de ordin patrimonial [...]”.

22 Articolul L. 113-2 prevede:

„este considerată colectivă opera la crearea căreia au participat mai multe persoane fizice [...]”.

23 Articolul L. 113-3 prevede:

„opera colectivă este proprietatea comună a coautorilor. Coautorii trebuie să își exercite drepturile de comun acord. În lipsa acordului, instanța civilă este cea care decide. [...]”.

24 Articolul L. 113-7 prevede:

„au calitatea de autor al unei opere audiovizuale persoana sau persoanele fizice care realizează creația intelectuală a acestei opere. Până la proba contrară, se prezumă că sunt coautori ai unei opere audiovizuale colective: 1° Autorul

scenariului; 2° Autorul adaptării; 3° Autorul textului vorbit; 4° Autorul compozițiilor muzicale cu sau fără cuvinte realizate special pentru operă; 5° Realizatorul. [...]”.

3. Pozitiile părților:

Pârâții

- 25 Pârâții susțin că acțiunea este inadmisibilă întrucât reclamanții nu au solicitat introducerea în cauză a tuturor coautorilor filmelor sau a succesorilor în drepturi ai acestora. În opinia lor, o „succesiune” nu poate fi chemată în cauză în mod legal, întrucât ea nu are personalitate juridică și nu se poate face dovada numelui, domiciliului și adresei sale. Potrivit acestora, introducerea în cauză a organismelor de gestiune colectivă nu permite regularizarea acestei situații de fapt, întrucât ele nu sunt reprezentantele coautorilor. În susținerea cauzei de inadmisibilitate, ei enumeră 13 coautori care, la data ultimelor lor înregistrări, la 8 iunie 2023, nu au fost introduși în cauză.
- 26 Pe fond, pârâții afirmă că acțiunea este nefondată în măsura în care actele de exploatare nu au avut loc și nu sunt dovedite. Aceștia precizează că pentru anumite contracte termenul până la care au fost încheiate a expirat, dar nu au dat naștere unor acte de exploatare ulterioare. În schimb, nouă contracte sunt încă în curs de exploatare, întrucât reclamanții nu au pus în întârziere cesionarul să își îndeplinească obligațiile în conformitate cu clauza rezolatorie ale cărei condiții nu sunt realizate. În plus, aceștia contestă neexploatarea filmelor și celelalte încălcări ale contractelor. În ceea ce privește drepturile morale, ei consideră că restaurarea filmelor în cauză este de bună calitate, cu excepția uneia care a fost corectată ulterior. Ei susțin că filmele sunt exploatate corect, dar că reclamanții sau unii dintre ei se opun adesea actelor de exploatare avute în vedere. Ei exclud răspunderea personală a directorilor și se opun cu fermitate restituirii materialului cinematografic a cărui proprietate o revendică.

SACD

- 27 SACD, intervenientă forțată, declară că nu îi reprezintă, în cadrul prezentei proceduri, pe următorii actori sau pe succesorii în drepturi ai acestora: Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger, Nicolas Blake, Edward Atiyah, Ellery Queen, Richard Neely, Patricia Highsmith, Eugène Archer, Paul Gardner, și solicită scoaterea din cauză în acest temei.
- 28 Ea afirmă că a comunicat datele de contact ale succesiunilor Charlotte Armstrong, Daniel Boulanger și Patricia Highsmith și se angajează să le comunice, pe baza unei somații, pe cele ale succesiunii Claude Brulé.
- 29 SACD susține că jurisprudența impune, pentru admisibilitatea acțiunii unui coautor al unei opere colective, introducerea în cauză a celorlalți coautori pentru

ca aceștia să poată lua poziție în mod individual, atât în temeiul drepturilor lor patrimoniale, cât și al drepturilor lor morale, cu privire la acțiunea cu care este sesizată o instanță în legătură cu opera lor comună. Ea apreciază că, în acest context, nu îi poate reprezenta în mod valabil pe autori și cu atât mai mult cu cât autorii în cauză nu sunt membri ai SACD.

- 30 Ea amintește că este ținută de regula unanimității între coautori și de corolarul procesual al acesteia, care este introducerea în cauză a tuturor coautorilor. Ea apreciază că instanța dispune de mijloacele de a soluționa problema admisibilității acțiunii cu respectarea standardelor europene de protecție ridicată a drepturilor de autor recunoscute de directivele în cauză. În opinia sa, instanța ar putea înlătura regula unanimității în fața constrângerilor excepționale proprii prezentei cauze în special în temeiul articolului 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și al jurisprudenței Golder a Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 21 februarie 1975, Golder împotriva Regatului Unit, 4451/70, ECLI:CE:ECHR:1975:0221JUD000445170).

Celelalte părți chemate în cauză

- 31 Citate prin acte separate, celelalte părți nu s-au prezentat și nici nu au fost reprezentate de un avocat.

Reclamanții

- 32 AD susține, în ceea ce privește cauza de inadmisibilitate, că interesul său de a exercita acțiunea este dovedit de calitatea sa de moștenitor. Acesta adaugă că reclamanții au depus toate eforturile posibile, inclusiv la trei organisme de gestiune colectivă a drepturilor de autor*, pentru a identifica succesorii în drepturi și în anumite cazuri au chemat în judecată „succesiuni” în lipsa unor alte informații, în special întrucât pârâții nu comunică decât datele de contact ale editorilor. În subsidiar, cauza de inadmisibilitate nu poate fi în niciun caz reținută pentru cererile întemeiate pe clauze contractuale.
- 33 Reclamanții invocă în definitiv un drept fundamental de a introduce orice acțiune în justiție pentru a-și apăra drepturile, ceea ce trebuie să conducă instanța la o interpretare largă a jurisprudenței Cour de cassation (Curtea de Casație) care impune introducerea în cauză a tuturor coautorilor.
- 34 RB consideră că, în orice caz, reclamanții nu ar trebui să fie privați de posibilitatea de a-și proteja drepturile din cauza absenței unora sau a inerției provocate de o situație inextricabilă. Acesta adaugă că realizatorul beneficiază de un statut preponderent ca autor principal și că, de altfel, Directiva 2001/29/CE prevede sancțiuni și căi de atac adecvate.

* Potrivit ordonanței instanței de cercetare judecătorească din 16 februarie 2023, pentru a obține datele de contact ale altor coautori sau ale succesivilor în drepturi ai acestora, reclamanții au „luat legătura” și cu SACD, cu SACEM și cu SIAE (Società Italiana degli Autori ed Editori [Societatea Italiană a Autorilor și Editorilor, prescurtat „SIAE”]) A se vedea <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000047910860>

4. Aprecierea instanței:

- 35 Reclamanții denunță, în esență, neexploatarea filmelor. Pârâții contestă acest lucru și susțin că reclamanții și în special AD sunt cei care se opun exploatării.
- 36 Reclamanții introduc o acțiune în contrafacerea drepturilor patrimoniale și morale de autor, de natură delictuală și, în acest temei, formulează diferite cereri de despăgubire. Aceștia introduc de asemenea o acțiune în răspundere contractuală și susțin că contractele au încetat prin fie la expirarea termenului, fie prin efectul clauzei rezolutorii sau solicită rezoluțiunea judiciară a acestora pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale.
- 37 Începând cu 27 ianuarie 2020, data depunerii concluziilor pârâților care invocă cauza de inadmisibilitate întemeiată pe neintroducerea în cauză a coautorilor filmelor, litigiul este paralizat de imposibilitatea de a identifica numeroșii moștenitori succesivi ai acestora.
- 38 Pentru a-și regulariza cererile, reclamanții au chemat în judecată șapte persoane considerate coautori sau succesori în drepturi și opt „succesiuni” ale coautorilor. La susținerea părții adverse în sensul că o succesiune nu are personalitate juridică, reclamanții răspund că nu au putut identifica persoanele fizice moștenitoare. De asemenea, ei au chemat în judecată SACD, societate de gestiune colectivă, calificând-o drept reprezentantă a succesorilor în drepturi din cele opt „succesiuni”, ceea ce aceasta contestă.
- 39 Pregătirea cauzei pentru judecată este astfel prelungită de căutarea coautorilor sau a succesorilor în drepturi ai acestora, mulți dintre ei neputând fi în continuare chemați în cauză.
- 40 Părțile își reproșează reciproc refuzul nejustificat de a difuza operele și, prin urmare, faptul că acestea nu pot fi aduse la cunoștința publicului, temându-se că, în lipsa unei decizii pe fond, ele vor fi uitate.

a) *Dreptul național și jurisprudența*

- 41 Dreptul național aplicabil constă în dispozițiile coroborate ale Codului proprietății intelectuale (a se vedea punctele 21-24 din prezentul rezumat), care definesc opera audiovizuală, din care fac parte filmele în cauză, drept o „operă colectivă”, coproprietate a coautorilor săi indivizi și ale Code de procédure civile (Codul de procedură civilă), care prevede o cauză de inadmisibilitate potrivit normelor de drept comun atunci când nu sunt introduși în cauză toți coautorii.
- 42 Astfel, Cour de cassation (Curtea de Casație) a precizat în hotărârea din 10 mai 1995 (Civ. 1, 10 mai 1995, recurs nr. 93-10.945) că „coautorul unei opere colective care formulează o acțiune în justiție pentru apărarea drepturilor sale patrimoniale este obligat, sub sancțiunea inadmisibilității, să îi introducă în cauză pe ceilalți autori ai operei, atunci când contribuția sa nu poate fi separată de cea a coautorilor”.

- 43 Este necesară numai introducerea în cauză a coautorilor indivizi, fără a fi necesar ca aceștia să se prezinte efectiv în fața instanței sau să achieseze la cerere (Civ. 1, 11 ianuarie 2000, recurs nr. 98-20.446).
- 44 În dreptul intern, regimul prevăzut la articolul L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale se bazează pe indiviziune. Această proprietate indiviză este cea a coautorilor menționați la articolul L. 113-7 din același cod, care instituie o prezumție pentru a le atribui această calitate.
- 45 Articolul L. 113-3 creează un regim special bazat pe regula unanimității coautorilor aflați în indiviziune.
- 46 Regula unanimității are în stadiul actual puține excepții și conduce, încă o dată, la obligația de a-i introduce în cauză pe ceilalți coautori în cadrul unei acțiuni întemeiate pe drepturile indivize. Același lucru este valabil în cazul unei acțiuni în contrafacerea atât a drepturilor patrimoniale, cât și a drepturilor morale de autor.
- 47 Prin urmare, revine reclamantului care intenționează să își protejeze drepturile de proprietate intelectuală sarcina de a-i chema în judecată pe toți coautorii operei colective. Atunci când partea adversă invocă, astfel cum este cazul în prezentul litigiu, existența unor coautori, reclamantului îi revine sarcina de a-i chema în judecată sau de a dovedi că prezumția care le conferă această calitate, prevăzută la articolul L. 113-7 din Codul de procedură civilă, este nefondată.
- 48 Dreptul național și jurisprudența relevantă dau naștere așadar unei dezbateri prealabile extinse cu privire la admisibilitatea acțiunii. Acesta impune reclamantului să dovedească fapte care presupun din partea sa un efort semnificativ pentru calificarea juridică a contribuțiilor respective la opera colectivă și pentru furnizarea de dovezi. Intensitatea efortului este proporțională cu numărul de coautori și, dacă este cazul, de succesorii în drepturi ai acestora.
- 49 Acest regim este compatibil cu textele dreptului Uniunii și în special cu cartea și cu directivele privind dreptul de autor și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală?

b) Dreptul Uniunii

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

- 50 Curtea de Justiție a amintit că „dreptul fundamental de proprietate, din care fac parte și drepturile de proprietate intelectuală, precum dreptul de autor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2006, Laserdisken, C-479/04, Rec., p. I-8089, punctul 65) și dreptul fundamental la o protecție jurisdicțională eficientă constituie principii generale ale dreptului comunitar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2005, Alliance for Natural Health și alții, C-154/04 și C-155/04, Rec., p. I-6451, punctul 126 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 13 martie 2007, Unibet, C-432/05, Rep., p. I-2271, punctul 37 și jurisprudența

citată)” (Hotărârea din 29 ianuarie 2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, punctul 62) și că „potrivit articolului 17 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că proprietatea intelectuală este protejată” (Hotărârea din 9 februarie 2012, Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, punctul 68).

- 51 Pe de altă parte, dreptul fundamental la o cale de atac efectivă garantat la articolul 47 din cartă urmărește să asigure „exercitarea efectivă a dreptului fundamental de proprietate, din care face parte dreptul de proprietate intelectuală protejat la articolul 17 alineatul (2) din aceasta. Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 31 din concluzii, primul dintre aceste drepturi fundamentale constituie un instrument necesar pentru protecția celui de al doilea” (Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 29).

Directivele privind dreptul de autor și protecția drepturilor de proprietate intelectuală

- 52 Curtea de Justiție a reținut că „sub rezerva excepțiilor și a limitărilor prevăzute exhaustiv la articolul 5 din Directiva 2001/29, trebuie să se considere că orice utilizare a unei opere efectuată de un terț fără un astfel de consimțământ prealabil aduce atingere drepturilor autorului acestei opere (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, punctele 24 și 25). În acest context, articolul 2 litera (a) și articolul 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29 nu precizează modul în care trebuie să se manifeste consimțământul prealabil al autorului, astfel încât aceste dispoziții nu pot fi interpretate în sensul că impun ca un asemenea consimțământ să fie obligatoriu exprimat în mod explicit. Dimpotrivă, este necesar să se considere că respectivele dispoziții permit ca acesta să fie exprimat de asemenea în mod implicit. ... Cu toate acestea, obiectivul privind un nivel ridicat de protecție a autorilor, la care se referă considerentul (9) al Directivei 2001/29, implică definirea în mod strict a condițiilor în care un consimțământ implicit poate fi acceptat, pentru a nu lipsi de conținut principiul însuși al consimțământului prealabil al autorului” (Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, punctele 34, 35 și 37).
- 53 În ceea ce privește Directiva 2004/48, orice atingere adusă dreptului de autor presupune măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare, eficiente, proporționale și disuasive, în condițiile prevăzute la articolele 2 și 3 din aceasta.
- 54 Curtea de Justiție a considerat că „dacă, în situații precum cea în discuție în litigiul principal, reglementarea națională, astfel cum este interpretată de instanțele

naționale competente, are ca efect să excludă posibilitatea ca instanța națională sesizată cu o acțiune în răspundere să solicite, la cererea persoanei interesate, prezentarea și obținerea de dovezi privind membrii de familie ai părții adverse, atunci stabilirea pretensei încălcări a dreptului de autor, precum și identificarea autorului respectivei încălcări devin imposibile și, pe cale de consecință, se aduce o atingere gravă drepturilor fundamentale la o cale de atac efectivă și de proprietate intelectuală, de care beneficiază titularul dreptului de autor, și, prin urmare, nu este respectată cerința constând în asigurarea unui just echilibru între diferitele drepturi fundamentale în discuție (a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 iulie 2015, *Coty Germany*, C-580/13, EU:C:2015:485, punctul 41)” (Hotărârea din 18 octombrie 2018, *Bastei Lübbe*, C-149/17, EU:C:2018:841, punctul 51).

55 În acest context, instanța de trimitere solicită să se clarifice întinderea dreptului reclamanților la o cale de atac jurisdicțională efectivă și justul echilibru care trebuie stabilit între acesta și protecția ridicată a drepturilor de proprietate intelectuală ale tuturor coautorilor.

c) Clarificări solicitate

1. Protecția dreptului la o cale de atac jurisdicțională efectivă

56 Prezenta cauză, introdusă la 11 iulie 2019, nu este încă în stare de judecată. Părțile au depus diligențe semnificative pentru a identifica coautorii sau succesorii lor în drepturi, fără ca aceștia să poată fi chemați în cauză în mod legal, astfel cum impune jurisprudența națională întemeiată pe articolul L. 113-3 din Codul proprietății intelectuale. În special, sunt chemate în judecată „succesiuni” care nu au personalitate juridică.

57 Jurisprudența Curții de Justiție a putut fi motivată pe baza principiului autonomiei procedurale a statelor membre.

58 Totuși, Directiva 2001/29/CE impune statelor membre să prevadă sancțiuni și căi de atac adecvate, precum și sancțiuni eficiente, proporționale și disuasive.

59 Directiva 2004/48/CE prevede măsuri, proceduri și mijloace de reparație fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute de legislația internă, dar „în măsura în care aceste mijloace sunt favorabile titularilor drepturilor” și cu condiția ca acestea să nu fie „complicate în mod inutil sau costisitoare” și să nu presupună „termene nerezonabile” sau să atragă „întârzieri nejustificate”.

60 De asemenea, Carta garantează reclamanților o cale de atac jurisdicțională efectivă. În fapt, aceștia sunt împiedicați să aibă acces la instanța care se pronunță cu privire la fondul contestației lor civile dacă nu pot chema în cauză toți succesorii în drepturi ai coautorilor operelor în litigiu, în condițiile în care sunt deschise mai multe succesiuni, inclusiv în străinătate.

- 61 Pentru a menține echilibrul drepturilor coautorilor, aceste limitări restrâng drepturile reclamantilor și îi expun unui risc ridicat de inadmisibilitate a cererilor lor, impunându-le obligații importante, în orice caz, pentru a se asigura de identitatea succesorilor în drepturi ai coautorilor.
- 62 Prin urmare, instanța, care este ținută de principiul interpretării conforme, ridică problema interpretării care trebuie dată acestor dispoziții ale dreptului Uniunii în sensul că permit sau, dimpotrivă, exclud limitarea dreptului autorului de a introduce o acțiune în contrafacere. Ea va adresa cu privire la acest aspect prima întrebare preliminară.
2. *Protecția ridicată a drepturilor de proprietate intelectuală și justul echilibru care trebuie stabilit între acestea și dreptul la o cale de atac efectivă*
- 63 Regimul prevăzut la articolele L.113-3 și L. 113-7 din Codul proprietății intelectuale, precum și jurisprudența internă asigură de asemenea un echilibru între drepturile coautorilor indivizari pentru a le proteja. Aceste dispoziții constituie transpunerea directivelor amintite anterior.
- 64 Curtea de Justiție realizează o analiză comparabilă impunând, în temeiul Directivei 2001/29/CE, un „consimțământ prealabil” al titularului (Hotărârea din 27 martie 2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192). Această hotărâre privește însă o utilizare a operei de către un terț, iar nu în special de către un alt coautor.
- 65 Mai mult, Hotărârea din 16 noiembrie 2016, Soulier și Doke, C-301/15, EU:C:2016:878, pronunțată în temeiul aceleiași Directive 2001/29/CE, admite existența unui consimțământ al autorului apreciat în mod „implicit”. Acest criteriu ar permite, în cazul de față, să se distingă în funcție de situația diferiților coautori sau succesori în drepturi. Unii dintre aceștia, prin efectul mai multor succesiuni, dispun probabil de drepturi patrimoniale reziduale și nu s-au manifestat niciodată pentru a le exercita. Jurisprudența Curții de Justiție impune totuși să se definească „în mod strict” un astfel de consimțământ implicit în considerarea obiectivului de a asigura un nivel ridicat de protecție a autorilor, la care se referă considerentul (9) al directivei. Acest lucru ar fi valabil cu atât mai mult în cazul drepturilor de autor morale invocate în speță.
- 66 Instanța subliniază că dreptul de autor nu face obiectul unei armonizări totale și ridică problema punerii în aplicare concrete a acestor soluții rezultate din jurisprudență.
- 67 În temeiul Directivei 2004/48/CE, jurisprudența Curții de Justiție este motivată prin trimitere la un echilibru între mai multe drepturi fundamentale (Hotărârea din 18 octombrie 2018, Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841), care erau totuși de natură diferită, în special între dreptul de proprietate intelectuală și dreptul la respectarea vieții private.

- 68 Or, în cauza principală, drepturile evaluate comparativ sunt fie de aceeași natură, fie de natură comparabilă între coautori indivizi; cauza de inadmisibilitate permițând să se garanteze coautorilor absenți că o instanță nu va limita aceste drepturi fără a le permite să se apere.
- 69 Această normă de procedură face ca sarcina de a informa coautorii care ar putea dori să controleze exploatarea operei comune să revină mai degrabă reclamanților titulari ai dreptului propriu de proprietate intelectuală decât persoanei responsabile de exploatarea acesteia.
- 70 Curtea de Justiție a considerat că drepturile titularului unui drept de proprietate intelectuală erau încălcate dacă acesta nu putea solicita, pe baza unei cereri, elemente de probă referitoare la familia adversarului său (Hotărârea din 16 iulie 2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485). Curtea se referă în mod direct la noțiunile de „atingeri grave” aduse dreptului de proprietate intelectuală și dreptului la o cale de atac efectivă, dar și la noțiunea de „just echilibru” între diferitele drepturi fundamentale în cauză.
- 71 Or, în situația în discuție în litigiul principal, atingerea poate fi adusă atât reclamanților, succesori în drepturi ai coautorilor, cât și succesorilor în drepturi neidentificați ale căror drepturi de proprietate intelectuală ar putea fi afectate de rezultatul procesului fără a avea cunoștința de acesta.
- 72 Ținând seama în special de durata de protecție extinsă prevăzută de dreptul Uniunii și de Convenția de la Berna, instanța ridică, așadar, problema dacă este sau nu este necesar ca drepturile reclamanților să prevaleze.
- 73 Instanța va adresa cu privire la acest aspect a doua întrebare preliminară.

5. Întrebările preliminare:

- 74 Instanța solicită Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la următoarele întrebări preliminare:

Întrebarea nr. 1: articolele 2, 3, 4 și 8 din Directiva 2001/29/CE din 22 mai 2001, articolele 1-3 din Directiva 2004/48/CE din 29 aprilie 2004, precum și articolele 1, 2 și 9 din Directiva 2006/116/CE din 12 decembrie 2006, în măsura în care garantează autorului și coautorului unei opere cinematografice sau audiovizuale atât dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice reproducerea și comunicarea publică a operelor lor, cât și un termen de protecție care încetează după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre colaboratorii la operă, și în același timp obligă statele membre să prevadă sancțiuni eficiente, proporționate și disuasive și căi de atac adecvate cu privire la nerespectarea drepturilor de autor, precum și măsuri, proceduri și mijloace de reparație care să nu fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate, pot fi interpretate în sensul că acțiunea în contrafacerea

dreptului de autor asupra unei opere colective formulată de titularul său necesită, pentru a fi admisibilă, introducerea în cauză a tuturor coautorilor?

Întrebarea nr. 2: dreptul titularului unui drept de autor la o cale de atac jurisdicțională efectivă și de acces la o instanță, componentă a dreptului la un proces echitabil, astfel cum este garantat de articolele 2, 3, 4 și 8 din Directiva 2001/29/CE din 22 mai 2001, de articolele 1-3 din Directiva 2004/48/CE din 29 aprilie 2004, precum și de articolele 1, 2 și 9 din Directiva 2006/116/CE din 12 decembrie 2006 coroborate cu Directiva 2006/115 din 12 decembrie 2006 și cu articolele 17 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că admisibilitatea acțiunii în contrafacerea dreptului de autor este sau nu este condiționată de introducerea în cauză a tuturor coautorilor operei?

DOCUMENT DE LUCRU